בס"ד

عهد و گفتگو

SPIRITUALITY مطالعات
از درسگفتارها و نوشتارهای ربای لرد جاناتان ساکس

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

با سپاس از Schimmel Family برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو به نکوداشت یاد Harry (Chaim) Schimmel. "من از همان بار اول که با نسخهء تفسیر توراه ربای خییم شیمل روبرو شدم تا اکنون، آنرا عزیز داشته ام. هدف آن نه فقط نشان دادن حقیقت ظاهری متن توراه، بلکه رسیدن به حقیقت ژرفتری است که در آن نهفته است. او به همراه همسر ستودنی اش آنا در شصت سال زندگی مشترک، یک زندگی سرشار از عشق به خانواده، اجتماع و تورات ساختند. زوج بیمانندی که با نمونهء زندگی خود، بینهایت الهام بخش من بوده اند." – ربای ساکس

تفسیر هفتگی تورات

Nitzavim-Vayelech: Leadership: Consensus or Command?

نیتزاویم- ویلخ

گذار بزرگ در حال وقوع است. کار موسی همچون ک رهبر رو به پایان و رهبری یهوشوع در آستانهٔ شروع است. موسی جانشین خود را برکت می کند. سپس خدا چنین می کند. به آنچه هر دو می گویند به دقت گوش فرادهید و تفاوت بین آنها را دریابید. موسی می گوید:

> قوی باش و دلیر، زیرا باید با این مردم به سرزمینی بروی که خداوند، خدای تو به نیاکانت وعده داده بود که به آنها خواهد داد و تو باید آنرا همچون ارثیه بین آنها تقسیم کنی." تثنیه ۳۱:۷

آنچه خدا می گوید از این قرار است:

> قوی باش و دلیر، زیرا تو بنی اسرائیل را به سرزمینی می بری که من به آنها وعده داده، سوگند خوردم، و من با تو همراه خواهم بود. تثنیه ۳۱:۲۳

تفاوت در زبان عبری حتی کمتر از نسخهٔ انگلیسی آن می نماید. موسی فعل تاوو به معنای "رفتن با" را به کار می برد. خدا فعل تاوی به معنای "آوردن" را استفاده می کند. این کمترین تفاوت معنایی است، اما راشی به ما می گوید که این کلمات دنیاهای معنایی زدایی دارند. آنها به دو شیوهٔ بسیار متفاوت رهبری اشاره دارند. راشی چنین تفسیر می کند:

موسی به یهوشوع گفت: " مطمئن شو که پیران هر نسل با تو هستند. همواره بر اساس نظر و پند آنها عمل کن.

" اما ذات متبارک خداوند به یهوشوع گفت: "زیرا تو بنی اسرائیل را به سرزمینی خواهی آورد که من به آنها وعده داده ام."، یعنی "آنها را حتی اگر مخالف خواستشان باشد، بیاور. این امر به تو بستگی دارد. در صورت لزوم، چوبی بردار و بر سر آنها بکوب. هر نسلی تنها یک رهبر دارد و نه دو تا." تفسیر راشی بر تثنیه ۳۱:۷

موسی به جانشین خود توصیه می کند که با کمک مشاوران و توافق آنها رهبری کند. خدا به یهوشوع می گوید که با تحکم و اقتدار رهبری کند. حتی اگر مردم با تو موافق نباشند. او به یهوشوع توصیه می کند که: پیشاپیش مردم، آنها را رهبری کن. صریح باش. مصمم باش. پُرزور و پر قدرت باش.

این با توجه به آنچه در مورد شیوه های رهبری از خدا و از موسی هر یک در جای خود آموخته ایم، تفسیری عجیب از راشی است. ابتدا به تفسیر راشی بر کلمات خدا اندکی پیش از آفرینش انسان توجه کنیم: "بیاییم انسانی به صورت و شباهت خود خلق کنیم" (پیدایش ۱:۲۶). منظور از "ما" چیست؟ خدا با چه کسی (کسانی) سخن می گوید و چرا؟ راشی می گوید:

از اینجا به فروتنی خداوند پی می بریم. از آنجا که انسان به شباهت فرشتگان آفریده شده، آنها ممکن است به او حسادت ورزند. بنابراین، خداوند با آنها مشورت کرد. همین طور، خداوند هنگام قضاوت کردن پادشاهان با محکمهٔ عرش خود مشورت می کند... هرچند آنها

(فرشتگان) کمکی به آفرینش توسط خدا نکردند، و ممکن است که کلمات آیه ها به مُنکران خدا فرصت سرپیچی بدهد، اما متن مقدس از یاددادن ادب و صفت فروتنی بازنمی ایستد و این که برترین موجود باید با دیگران مشورت کند و از پایینترها اجازه بخواهد. (برشیت ربا ۸:۹) تفسیر راشی بر پیدایش ۱:۲۶.

این گفتاری مهم است. راشی می گوید که خدا پیش از آفرینش انسان با فرشتگان مشورت کرد. چنین نکرد، زیرا به کمک آنها نیاز داشت. روشن است که او به آنها نیازی نداشت. همچنین، به این دلیل نبود که نیازمند توصیهٔ آنها بود: او از پیش تصمیم به خلق انسان گرفته بود. بلکه، خواست به آنها احترام بگذارد و از حسادتشان به انسان پیشگیری کند، مبادا که به دلیل مورد مشورت قرارنگرفتن در زمینهٔ تصمیمی به این مهمی کینه به دل بگیرند؛ و خدا به ما که آن آیه ها را می خوانیم، این حقیقت اساسی را نشان داد که عظمت، رابطهٔ تنگاتگی با فروتنی دارد. پس خدا بر اساس توصیه ای که موسی به یهوشوع کرد، عمل نمود: "مطئن بشو که دیگران با تو همراه هستند. مشورت کن. پند آنها را بشنو."

از سوی دیگر، موسی به روشی عمل کرد که خدا به یهوشوع توصیه کرد: " در صورت لزوم، خوبی بردار و بر سر آنها بکوب". آیا این معنای همان کاری نیست که موسی در کادش انجام داد وقتی قوم را با کلماتش کوبید و صخره را با عصایش (اعداد ۱-۱۲: ۲۰) و به دلیل آن خدا ورود او به سرزمین موعود را منع کرد؟

پس می بینیم که خدا کلماتی را بیان می کند که ما را به یاد روش رهبری موسی می اندازند: توافقی و مشورتی که راشی آنرا روش خدا می داند. بی تردید، عکس آن هم درست است.

اما، شاید راشی به ما چیزی عمیق می گوید. موسی در پایان زندگی خود، شاهد شکست بزرگی در روش رهبری خود بود. او بنی اسرائیل را از مصر خارج کرده، اما مصر را از درون بنی اسرائیل خارج نکرده بود. او سرنوشت قوم خود را دگرگون ساخته، اما خصوصیات آنها را تغییر نداده بود. [1]

او اینک درمی یافت که برای انجام این کار به روش رهبری متفاوتی نیاز هست، روشی که مسئولیت را متوجه قوم در کلیت آن و متوجه پیران (شیوخ) قوم به طور خاص بکند.

تا وقتی که یک موسی هست که معجزه می آورد، قوم، مسئولیت خود را نخواهند پذیرفت. یهوشوع برای رشد دادن به آنها می بایست رهبری مشارکتی در پیش می گرفت، دیدگاه های متفاوت را استقبال می کرد و به آنها گوش می داد، حتی اگر به معنای حرکت با سرعت کمتر بود.

این یعنی رهبریِ دگرگون ساز که نیازمند رهبری است که به بیان قبالایی ها زیمزوم، یعنی پس کشیدن خود یا خودزُدایی را اجرا کند. یا آن گونه که راشی می گوید: "آطمینان پیداکن که پیران نسل با تو همراه هستند. همواره بر اساس دیدگاه و توصیهٔ آنها رفتار کن." (تفسیر راشی بر تثنیه ۳۱:۷)

اما خدا نظر خود را تغییر نداده بود. منظور او این نبود که یهوشوع باید در کل به یک رهبر اقتدارگرا تبدیل شود. منظور خدا این بود که یهوشوع فقط یک بار باید چنین بکند. به این آیه خوب دقت کنید: " زیرا تو بنی اسرائیل را به سرزمین خواهی آورد" (تثنیه ۳۱: ۲۳). به یاد بیاورید ماجرایی را که کل یک نسل محکوم به مردن در بیابان شدند – ماجرای تجسس گران (جاسوسان) که طی آن مردم ایمان و شهامت کافی برای ورود به سرزمین و تصاحب آنرا از خود نشان ندادند.

[1] For a deeper discussion on Moses' actions at Kadesh and how the people's need for a leader was evolving, see Covenant & Conversation essay on Chukat, 'Why was Moses not destined to enter the land?' https://rabbisacks.org/covenant-conversation/chukat/why-was-moses-not-destined-to-enter-the-land/.

آن زمان بود که دو مرد -یهوشوع و کالب – محکم ایستادند و برخلاف ده تجسس گر دیگر، اصرار کردند که آنها می توانند سرزمین تا تسخیر کنند و دشمنان را شکست بدهند. خدا می خواست به یهوشوع بگوید که یک آزمون دیگر در آینده خواهد بود که تو باید در آن هنگام، محکم بایستی، حتی برخلاف نظر اکثریت؛ زمان آن هنگام عبور از رود اردن فرامی رسد. در آن هنگام، مردم در خطر تسلیم شدن به ترس خواهند بود.

این زمانی است که رهبری شما نه به مشورت و توافق همگانی، بلکه به میدان ندادن به اختلاف نظر نیازمند است. آنگاه همه چیز به تو بستگی خواهد داشت... فقط یک رهبر برای یک نسل و نه دو". گاهی حتی توافقی ترین رهبران باید پیشاپیش حرکت کنند و مردم را با خود همراه سازند.

زمانی برای بحث و زمانی برای عمل؛ زمانی برای جستجوی توافق و زمانی برای حرکت به جلو بدون رسیدن به توافق همگانی. این چیزی است که موسی و خدا هر دو به زبانی متفاوت به یهوشوع گفتند.

یک رهبر باید شهامت رهبری کردن، صبر برای مشورت، و حکمت و خرد برای دانستن زمان درست برای هر یک را داشته باشد.

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی

توسط شیریندخت دقیقیان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

© Rabbi Sacks • All rights reserved